

Однорідні та неоднорідні означення

Мета: ознайомити учнів з поняттям про однорідні й неоднорідні означення, виробити вміння знаходити їх у реченнях та доцільно використовувати в мовленні, формувати вміння і навички правильного вживання розділових знаків та інтонування речень з однорідними членами речення;
розвивати уяву, фантазію, творчі вміння;
виховувати любов до природи.

«Природу
неможливо
побачити
очима,
її можна лише
зрозуміти
розумом,
відчути
серцем».
(Річард Фейнман)

Лінгвістичне дослідження

Знайдіть означення, і, опрацювавши матеріал підручника, визначте, чому в реченні лівої колонки кома між означеннями ставиться, а в правій – ні.

*І на злість недобрій,
темній силі журавлі
кричать на небосхилі*

*Сумними довгими
ключами летять у
вирій журавлі*

означення

однорідні

Коли вони характеризують предмет за тією самою ознакою: **Голубі, зеленуваті, фіолетові** присмерки спадають степом.

Коли вони вказують на споріднені ознаки предмета: **Звабні, рясні, налиті** плоди обтяжували гілля.

Коли стоять після означуваного слова: Весь день падає сніг – **такий красивий, лагідний**.

Коли друге й подальші означення підсилюють, пояснюють перше: І зразу Демид із **надхмарних, космічних** висот майбутнього повернувся на грішну землю.

Коли вони виступають епітетами (художніми означеннями): гроза **дзвінка і кучерява**.

Коли з двох означень першим стоїть непоширене, а другим – поширене: **рівний, залитий сонцем** степ.

неоднорідні

Неоднорідні означення характеризують предмет з різних боків: **теплий літній** вечір.

Означення, виражені сполученням займенника й прикметника: **мій найкращий** друг.

Якісного й відносного прикметників: **високий дніпровський** берег.

Якісного й присвійного прикметників: **улюблена мамина** пісня.

Коли з двох означень першим стоїть поширене, а друге – непоширене: **залитий сонцем рівний** степ.

Охарактеризуйте означення, використані в реченні. Трансформуйте речення, щоб обидва ряди означень стали однорідними

Ясне проміння сонця висвічувало на опушених інеєм високих гілках жовто-зеленими, червоно-синіми іскорками.

Спостереження над мовним матеріалом
Користуючись матеріалом підручника,
сформулювати правила однорідності й
неоднорідності означень.

1. Білі, червоні, рожеві лілії милували зір
своєю урочистістю і неповторністю.

Одна ознака

2. Ніжні білі лілії – краса клумби

Різні ознаки

3. На клумбі росли білі лілії,
запашні, ніжні

Після
пояснювального
слова

4. Ніжні, замріяні лілії наче випромінювали
радість.

епітети

5. Сонні, у краплистій росі лілії ледь
похитувалися на високих стеблах.

поширене означення після
непоширеного

Запишіть, розставте розділові знаки, знайдіть означення, позначте однорідні (о) та неоднорідні.(н) (робота в парах 2-3 групи)

Степ дихнув в обличчя міцним рівним вітром сухим запахом колосся та полину.

Суха порепана дорога повзе як спраглий крокодил.

Тече Дніпро між кручами уперто розбурханий нестримний та рвучкий.

Під вечір на тихе блакитне море налетіли білі вітрила.

Гострими синюватими крижинками горіли осінні зорі.

Перевіряємо

Однорідні

неоднорідні

Степ дихнув в обличчя **міцним рівним** вітром, сухим запахом колосся та полину. (З.Тулуб.)

Суха, порепана дорога повзе, як спраглий крокодил. (Л.Костенко.)

Тече Дніпро між кручами уперто **розбурханий, нестримний і рвучкий**. (П.Перебийніс.).

Під вечір на **тихе блакитне** море налетіли білі вітрила. (М.Коцюбинський.).

Гострими синюватими крижинками горіли осінні зорі. (З.Тулуб.)

Тест «Однорідні - неоднорідні»

Позначте буквою **о** – однорідні,
н - неоднорідні означення

1. У зимовій задумі береза спустила до самого долу розкішні тонкі гілки.
Ключ
1.Н
2. На далекому повітому місячним сяйвом небі мерехтіли яскраві спалахи зірок.
2.О
3. Немає краю білому пластичному таємничому летінню тендітних сніжинк.
3.О
4.Н
4. Серед того сизого сяйва почали сніжинки ворушитись, почали підніматись, вставати.
5.Н
5. Сіявся дрібнесенький мокрий сніжок.

•Творче моделювання

- додайте до означуваних слів однорідні й неоднорідні означення.
- Поясніть, яке правило застосували.

Зима (одн.) _____ та _____.

Зима (неодн.) _____ .

Крига (одн.) _____, _____.

Крига (неодн.) _____ .

Вітер (одн.) _____, _____.

Вітер (неодн.) _____ .

Домашня работа

1. § 22, вправа 194 (1-2 групи)
2. Вправа 196 (3 група)

Самооцінювання

критерії	оцінка
Я брав активну участь у роботі на уроці	
Я зрозумів, чим відрізняються однорідні від неоднорідних означень	
Я зрозумів, коли треба ставити кому при однорідних означеннях	
Оцініть свою роботу	